

Bjarne Ibsen

Jens Høyer-Kruse

Christian Røj Voldby

Marlene Rosager Lund Pedersen

..... KORT FORTALT

FRITIDSVANER I NÆSTVED KOMMUNE

Bjarne Ibsen, Jens Høyer-Kruse, Christian Røj Voldby og
Marlene Rosager Lund Pedersen

Udgivet af Center for forskning i Idræt, Sundhed og
Civilsamfund, Syddansk Universitet, i samarbejde
med Næstved Kommune.

Udgivet 2019

ISBN 978-87-93669-41-3 (trykt version)
ISBN 978-87-93669-42-0 (pdf)

Fotos:
Colourbox, side 9 og 15 (1. sp.)
Øvrige fotos: Næstved Kommune

Næstved Kommune, Center for Kultur og Borgerservice
modtager gerne kommentarer og synspunkter på mail
ckb@naestved.dk

Publikationen er et sammendrag af denne rapport:

Høyer-Kruse, Jens ... et al. (2018). *Børn og voksnes deltagelse i idræts-, fritids- og kulturaktiviteter i Næstved Kommune*. Movements 2018:3. Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund, Syddansk Universitet.
https://www.sdu.dk/da/om_sdu/institutter_centre/c_isc/forskningsprojekter/projekter/2018_deltagelse_naestved_faxe

NÆSTVED

Indledning

Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund på Syddansk Universitet gennemførte i foråret 2018 en undersøgelse af idræts-, fritids- og kulturlivet i Næstved Kommune.

Det er formålet med undersøgelsen at give et faktuel grundlag for såvel Næstved Kommunes som foreningers og virksomheders initiativer på fritids- og kulturområdet i de kommende år.

Undersøgelsen omfatter seks dele:

1. En undersøgelse af 4. – 9. klasse elevers deltagelse i idrætsaktiviteter, andre fritidsaktiviteter samt forskellige kulturformer. Spørgeskemaet blev besvaret af 2.287 børn og unge i foråret 2018.
2. En undersøgelse voksnes idræts- og motionsdeltagelse samt deres deltagelse i andre kultur- og fritidsaktiviteter. Spørgeskemaet blev besvaret af 1810 voksne i foråret 2018.
3. En analyse af unge og voksnes benyttelse og vurdering af 15 idrætsanlæg, som både bygger på data fra besvarelsen af spørgeskemaet til voksne og en særskilt undersøgelse af idrætsanlæggene i 2017.
4. En analyse af udviklingen i medlemstal i folkeoplysende foreninger gennem ti år og en vurdering af, hvad der kan forklare udviklingen. Analysen bygger på data, som Næstved Kommune har stillet til rådighed.
5. En analyse af hvor mange der udfører frivilligt arbejde i Næstved Kommune, som bygger på data fra spørgeskemaundersøgelsen.
6. En analyse af voksnes vurdering af Næstved Kommune. Analysen bygger på spørgsmål, som indgik i spørgeskemaet til voksne i 2018.

Undersøgelsens væsentligste resultater kan sammenfattes i otte overskrifter, som er uddybet på de næste sider.

Sammenfatning

Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund på Syddansk Universitet har for Næstved Kommune gennemført undersøgelser af såvel børns som voksnes deltagelse i idræts-, fritids- og kulturaktiviteter, deres benyttelse af idrætsanlæg, udviklingen i folkeoplysende foreninger, de voksnes deltagelse i frivilligt arbejde samt deres vurdering af Næstved Kommune.

Så vidt det har været muligt er resultaterne sammenholdt med resultaterne fra en tilsvarende undersøgelse i 2009 i Næstved Kommune og lignende undersøgelser i andre sjællandske kommuner samt landsdækkende undersøgelser.

Undersøgelsens væsentligste resultater er sammenfattet i otte overordnede konklusioner:

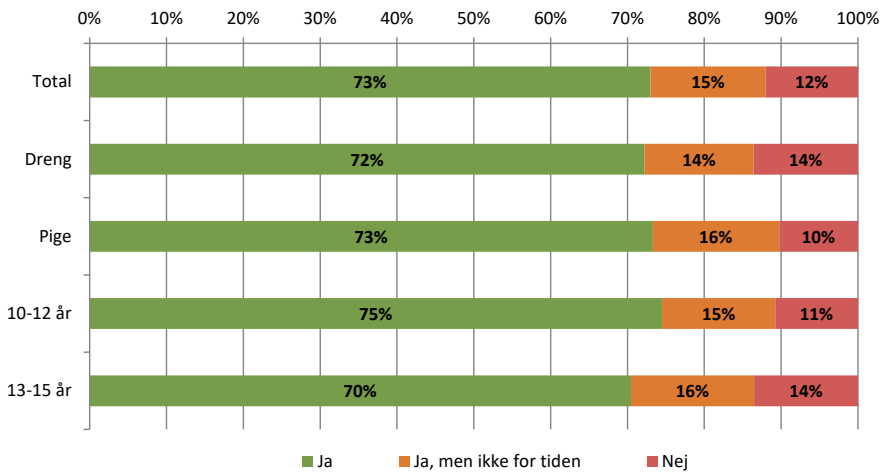
1. Børns og unges idrætsdeltagelse i Næstved Kommune er på samme niveau som i 2009, men der er store forskelle mellem skoledistrikter på, hvor aktive børnene og de unge er.
2. Forholdsvis få børn og unge går til andre fritids- og

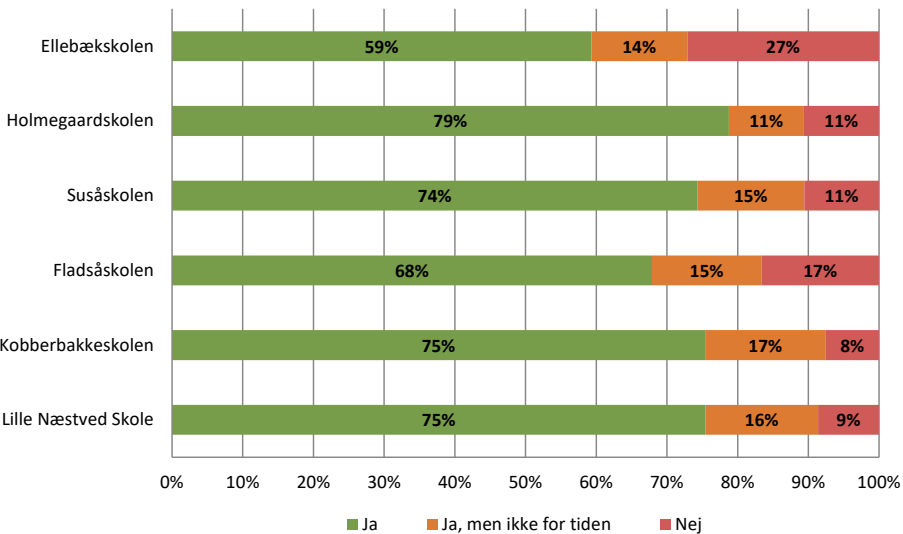
kulturaktiviteter - i sammenligning med den høje deltagelse i idrætsaktiviteter.

3. De voksne i Næstved Kommune er meget idræts- og motionsaktive, men lige som på landsplan har der været en mindre tilbagegang i idrætsdeltagelsen siden 2009, og der er væsentlige forskelle mellem lokalområder.
4. De voksne i Næstved Kommune er forholdsvis aktive i andre fritids- og kulturaktiviteter. De mest populære kulturaktiviteter er at gå i biograf og til koncert.
5. Der er generelt stor tilfredshed hos brugerne af idrætsanlæggene, og tilfredsheden er større end tilfredsheden med kulturfaciliteterne.
6. Fra 2007 til 2016 faldt antallet af medlemmer i folkeoplysende foreninger (idrætsforeninger, korps og andre fritids- og kulturforeninger), og tilbagegangen er størst hos de 19 til 24 årige.
7. Deltagelsen i frivilligt arbejde er lidt højere i Næstved Kommune end i landet som helhed.
8. Langt de fleste voksne er meget tilfredse med kommunens serviceniveau, og tilfredsheden stiger med alderen.

Andel af børn og unge i Næstved Kommune som 'normalt dyrker idræt, sport eller motion'. N=2.287

Andel af børn og unge som dyrker idræt, sport eller motion opdelt på skoledistrikter (pct.). N=2.287

BØRN OG UNGE

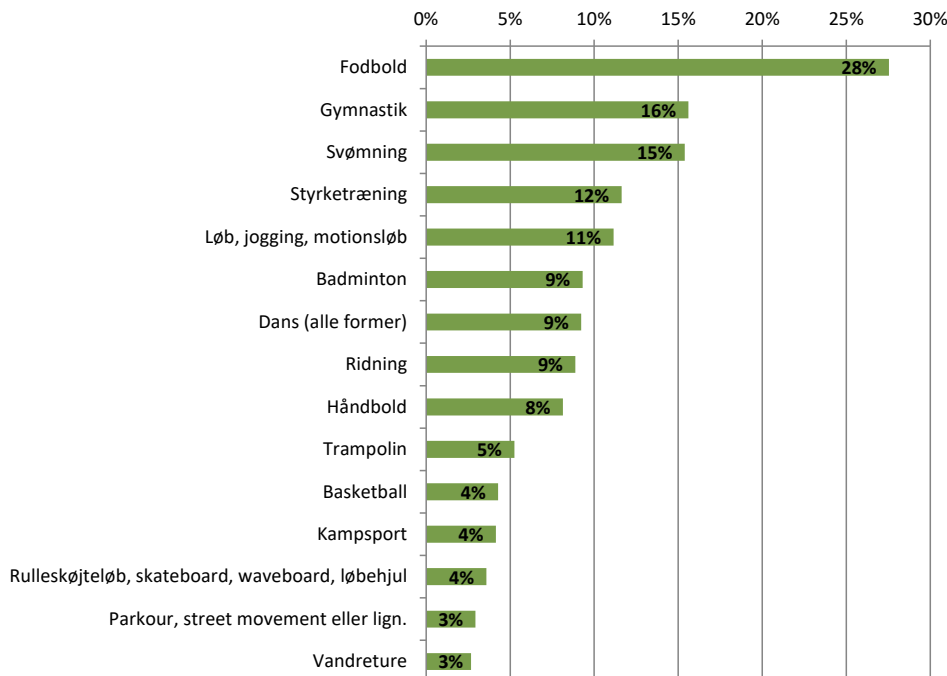
Børns og unges idrætsdeltagelse i Næstved Kommune er på samme niveau som i 2009, men der er store forskelle mellem skoledistrikter på, hvor aktive børnene og de unge er.

- 73 pct. af alle børn og unge i 4.-9. klasse 'dyrker normalt idræt, sport eller motion', men yderligere 15 pct. svarede 'Ja, men ikke for tiden'.
- Der er kun små ændringer i børns og unges idrætsdeltagelse siden 2009.
- Deltagelsesniveauet er på omtrent samme niveau som i flere andre sjællandske kommuner.
- Der er næsten ingen forskelle på deltagelsesniveauet mellem drenge og piger.
- De 10 – 12 årige er en smule mere aktive end de 13 – 15 årige.
- Forældrenes baggrund og idrætsinteresse har stor be-

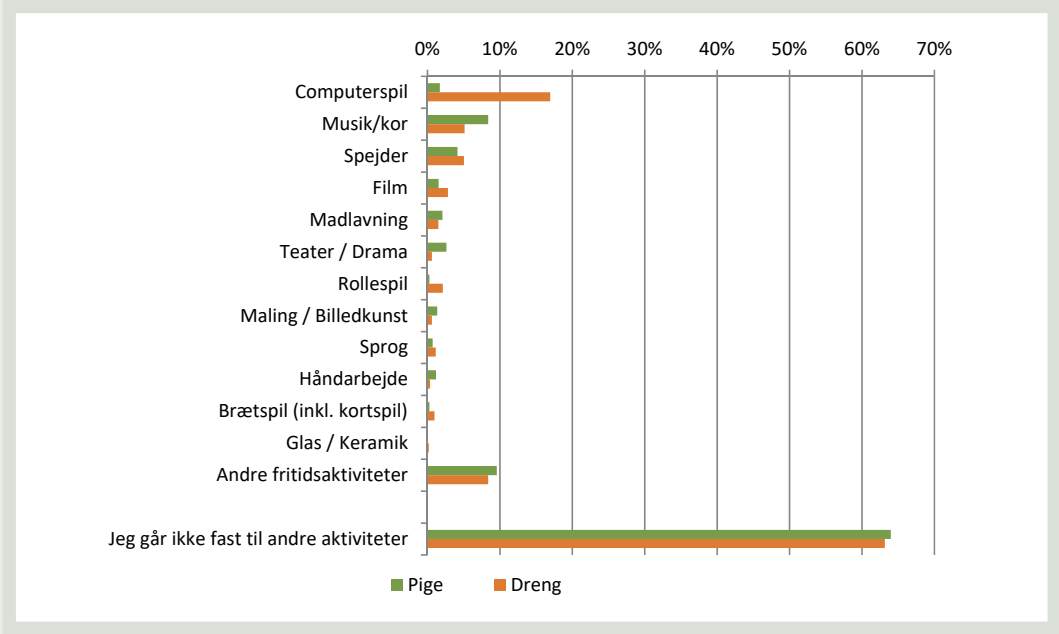
tydning for, om børnene dyrker idræt.

- Idrætsdeltagelsen varierer på tværs af de seks skoledistrikter i Næstved Kommune. Børn fra Ellebækskolen er mindst idrætsaktive, mens de mest idrætsaktive går i skole i Holmegaardskolen.
- Fodbold er den mest populære idrætsaktivitet, men det skyldes, at denne aktivitet er helt dominerende hos drengene. De efterfølgende mest populære idrætsgrene er svømning og gymnastik, som især dyrkes af pigerne.
- Børnene og de unge dyrker først og fremmest idræt i en forening, men mange dyrker også idræt og motion 'på egen hånd', mens forholdsvis få benytter sig af kommercielle idrætsstilbud.
- Haller og sale er de mest benyttede faciliteter til idræt blandt idrætsaktive børn og unge. Derefter kommer svømmehaller og fitnesscentre/motionsrum. De 13 – 15 årige unge bruger i meget højere grad motions- og fitnessrum, end de 10-12 årige gør.

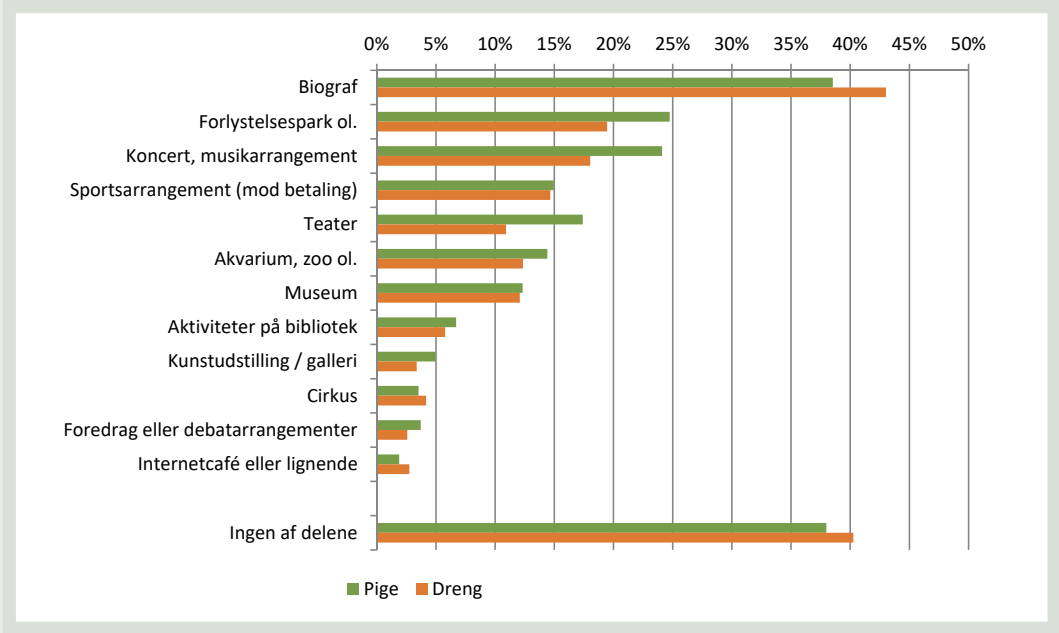
De 15 mest dyrkede idræts- og motionsaktiviteter blandt børn og unge (pct.).

Andel af børn og unge som går fast til andre fritidsaktiviteter end idræt (pct.). N=2.240

Andel af børn og unge som har deltaget i forskellige kultur- og fritidsaktiviteter inden for det seneste år (pct.). N=2.228

Forholdsvis få børn og unge går til andre fritids- og kulturaktiviteter - i sammenligning med den høje deltagelse i idrætsaktiviteter

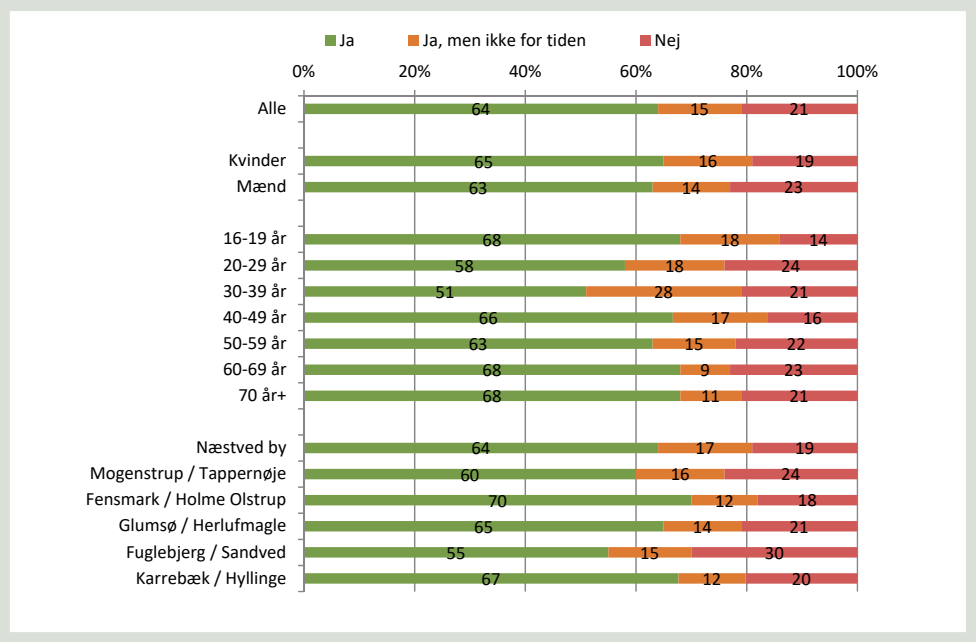
- Efter idræt er computerspil den hyppigst dyrkede fritidsaktivitet med 9 pct. af børnene, fortrinsvis drenge, der har spillet computer 'andre steder end i hjemmet eller hos en kammerat'.
- En forholdsvis lille del af børnene i Næstved Kommune går i deres fritid til spejder (5 pct.), film (2 pct.), madlavning (2 pct.), teater (2 pct.) eller rollespil (2 pct.).
- Der er enkelte forskelle i børnenes deltagelse i fritidsaktiviteter på tværs af skoledistrikterne.
- De børn og unge, der er aktive i andre fritids- og kulturaktiviteter end idræt, går typisk ikke lige så ofte til disse aktiviteter, som de idrætsaktive børn går til idræt.

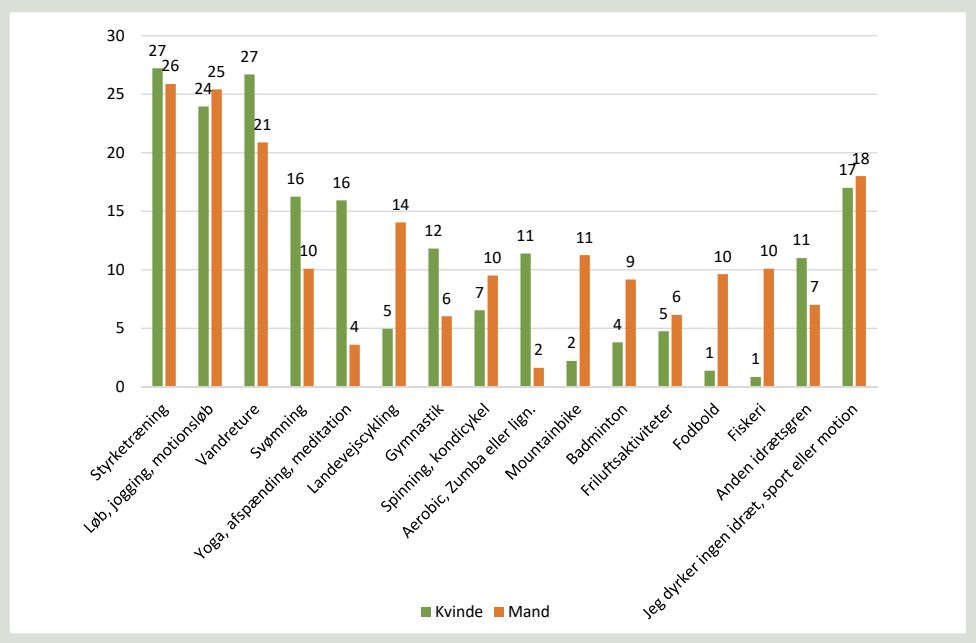
- Fire ud af ti børn har været i biografen inden for det seneste år; to ud af ti børn har deltaget i en koncert eller været på besøg i en forlystelsespark; godt hvert tiende har været til et sportsarrangement, i teateret eller på besøg i et akvarium eller et museum.

Voksnes deltagelse i idræt, sport eller motion i Næstved kommune (pct.). N=1.810

Andelen af mænd og kvinder i Næstved Kommune, der dyrker de mest populære idrætsaktiviteter (pct.). N=1.810

Voksne

Voksne i Næstved Kommune er meget idræts- og motions-aktive, men lige som på landsplan har der været en mindre tilbagegang i idrætsdeltagelsen siden 2009, og der er væsentlige forskelle mellem lokalområder.

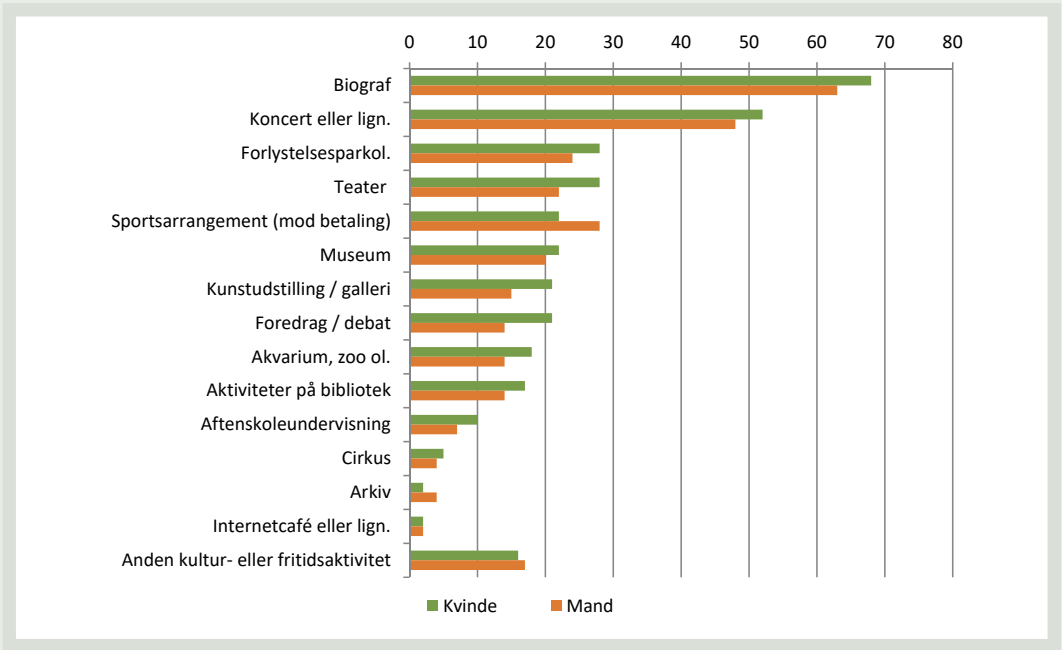
- 64 pct. af de voksne i Næstved Kommune svarer, at de 'normalt dyrker idræt, sport eller motion'. Det er en anelse højere end i landet som helhed, men på samme niveau som i flere andre sjællandske kommuner.
- Siden 2009 er der sket et fald i den generelle idrætsdeltagelse, hvilket man også har set på landsplan.
- Kvinder og mænd dyrker næsten lige meget idræt og motion.
- Der er forholdsvis flest idrætsaktive i de yngste (16-19 årige) og de ældste (70 år+) aldersgrupper.
- Voksne med højst en grundskoleuddannelse dyrker markant mindre idræt end voksne med en kort eller videregående uddannelse.
- De mest idrætsaktive bor i Fensmark/Holme Olstrup. De mindst aktive bor i Fuglebjerg/Sandved.
- De mest populære idræts- og motionsformer er styrketræning, løb/jogging, vandreture og svømning. Dis-

se aktiviteter har det til fælles, at det er aktiviteter, der kan dyrkes individuelt, på tidspunkter som passer den enkelte og med dem, man gerne vil dyrke aktiviteten sammen med.

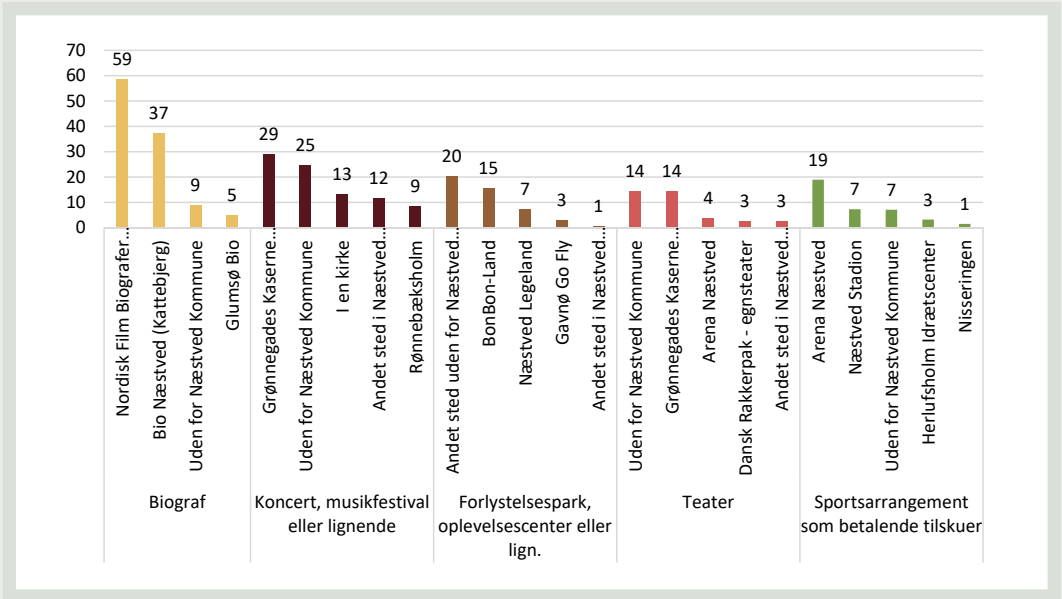
- Der er store forskelle mellem lokalområderne på andelen, der dyrker de traditionelle idrætsformer som svømning, gymnastik og badminton, mens der er mindre forskelle på deltagelsen i de mere fleksible motionsformer. Det tyder dermed på, at lokalområderne har særlig stor betydning for udbredelsen af de mere traditionelle idrætsformer. Det hænger sammen med, at idrætsfaciliteterne har særlig stor betydning for de traditionelle idrætsgrene, og der er væsentlige forskelle mellem lokalområderne på tilgængeligheden til specifikke idrætsfaciliteter.
- Som i resten af landet dyrker de voksne først og fremmest motion og idræt 'på egen hånd'. Foreningen er dog den mest benyttede organiseringsform til organiseret idræt, som 40 pct. benytter. Forholdsvis mange (25 pct.) dyrker dog (også) motion i kommercielt regi.
- Halvdelen af de voksne er i høj grad eller meget høj grad tilfredse med kommunens idrætsfaciliteter, og færre end hver tiende er ikke tilfreds.

Andel af voksne i Næstved Kommune som inden for det seneste år har været til eller deltaget i en kultur- og fritidsaktivitet (pct.). N=1.810

De voksnes brug af specifikke kultur- og fritidsfaciliteter i de mest populære kultur- og fritidsaktiviteter (pct.). N=1.810

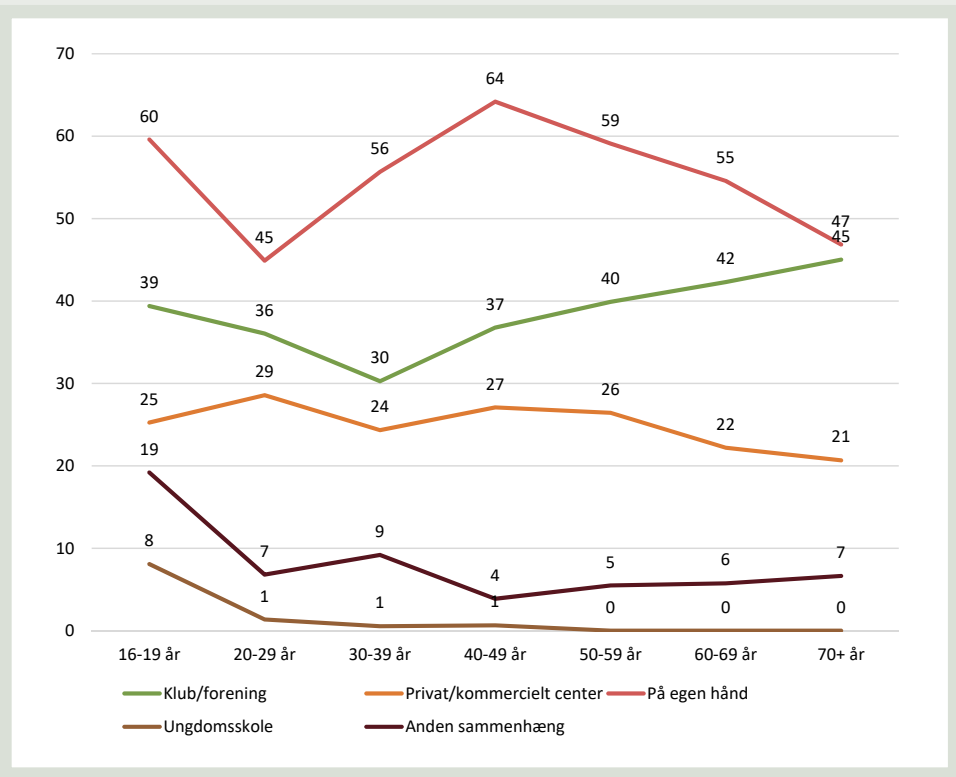

Voksne i Næstved Kommune er forholdsvis aktive i andre fritids- og kulturaktiviteter. De mest populære kulturaktiviteter er biograf og koncert.

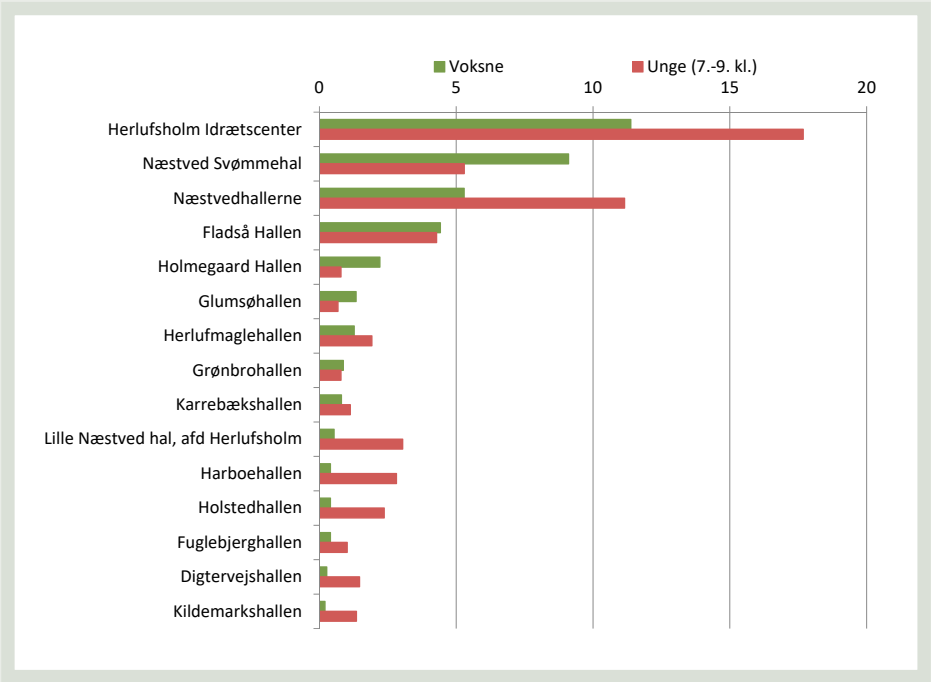
- Voksne i Næstved Kommune benytter sig af en bred vifte af fritids- og kulturaktiviteter. De mest populære er at gå i biografen eller gå til koncert. Dernæst kommer forlystelsesparker, teater og sportsarrangementer.
- Der er enkelte forskelle på tværs af lokalområderne. Forlystelsesparker er mest populære blandt de voksne i Mogenstrup / Tappernøje og Glumsø / Herlufmagle, teater er mest populært i Fensmark/Holme Olstrup, og sportsarrangementer er mest populært i Næstved by og Fensmark /Holme Olstrup.

- Der er forholdsvis små forskelle på benyttelsen af kulturtilbud mellem kvinder og mænd.
- Det er fortrinsvis de ældre, som benytter kulturtilbudene.
- Der er mindre forskelle i deltagelsen i fritids- og kulturaktiviteter i sammenligning med andre kommuner på Sjælland.
- Det væsentligste for de voksnes interesse for og lyst til at gå til en kulturaktivitet er, at der er god underholdning/oplevelse, og at de fysiske omgivelser for aktiviteten er pæne, velholdte og inspirerende.
- Hver tredje af de voksne synes, at kommunens kultur- og fritidsfaciliteter opfylder deres behov, mens hver syvende voksen ikke synes, at det er tilfældet.

Andelen af voksne i Næstved Kommune, der dyrker aktiviteter under forskellige organiseringsformer (pct.). N=1.810

Andel af idrætsudøvere, som bruger Næstved Kommunes største idrætsanlæg, opdelt på voksne (n=579) og unge (n=506) (pct.).

Idrætsanlæg

Der er generelt stor tilfredshed hos brugerne af idrætsanlæggene, og tilfredsheden er større end tilfredsheden med kulturfaciliteterne

- De fem mest benyttede idrætsanlæg blandt voksne er Herlufsholm Idrætscenter, Næstved Svømmehal, Næstvedhallerne, Fladså Hallen og Holmegaard Hallen.
- Blandt de unge (7.-9. klassetrin) er de fem mest benyttede idrætsanlæg Herlufsholm Idrætscenter, Næst-

vedhallerne, Næstved Svømmehal, Fladså Hallen og Lille Næstved hal, afd. Herlufsholm.

- De voksne brugere af idrætsanlæg kommer hovedsageligt fra lokalområdet.
- Der er generelt stor tilfredshed hos brugerne med idrætsanlæggene.
- Det er især anlæggenes renholdelse, vedligeholdelse og hvor inspirerende, de er, som brugerne er mindst tilfredse med.

Brugernes vurdering af deres tilfredshed med de idrætsanlæg de benytter på tværs af 15 idrætsanlæg (svar fra marts 2017 på skala fra 1 = meget uenig til 5 = meget enig).

N=1.414	
UDSAGN	SAMLET SCORE
Faciliteten er altid ren	3,8
Faciliteten er godt vedligeholdt	3,8
Faciliteten er velegnet til min(e) idræt(ter)	4,2
Faciliteten er rar at være i/på	4,0
Faciliteten har gode ankomstforhold	3,8
Faciliteten ligger i et trygt område	4,1
Faciliteten er inspirerende/ indbydende	3,6
Faciliteten er let at bruge og fungerer godt	4,1
Personalet er venligt	4,3
Personalet er nemt at komme i kontakt med	4,0
Personalet er hjælpsomt	4,2
Idrætsaktiviteterne, jeg går til, er godt planlagte	4,3
Idrætsaktiviteterne, jeg går til, har gode trænere/instruktører	4,4

Udviklingen i medlemstal fra 2007 til 2016 opdelt på Næstved by og opland.

SAMLEDE MEDLEMSTAL	2007	2010	2012	2014	2015	2016	Foreninger i 2016	Ændring i % 07 - 16
Næstved	17591	16164	14434	14683	14896	14160	63	-20
Opland	10933	11700	10773	10504	10219	9879	68	-10
Total	28524	27864	25207	25187	25115	24039	131	-16
0 – 18 ÅR								
Næstved	8967	7711	8244	7504	7726	7521	63	-16
Opland	5725	5910	5963	5524	5430	5272	68	-8
Total	14692	13621	14207	13028	13156	12793	131	-13
18 – 24 år								
Næstved	1259	1119	1030	947	1016	1043	63	-17
Opland	624	736	543	572	657	382	68	-39
Total	1883	1855	1573	1519	1673	1425	131	-24
25 ÅR OG ÆLDRE								
Næstved	7365	7385	5163	6185	6154	5596	63	-24
Opland	4584	5037	4267	4408	4132	4225	68	-8
Total	11949	12422	9430	10593	10286	9821	131	-18

Udviklingen i det samlede medlemstal - særskilt på aldersgrupper - fra 2007 til 2016 opdelt på foreningstyper.

ALLE MEDLEMMER	2007	2010	2012	2014	2015	2016	Foreninger i 2016	Ændring i % 07 - 16
Børne- og ungeforeninger og korps	1434	1154	1269	1193	1165	975	21	- 19
Idræt	23296	24957	22348	22362	21946	21055	93	- 9
Andre	3951	1853	1594	1770	2173	2022	18	- 45
Total	28681	27964	25211	25325	25284	24052	132	- 16
0 – 18 ÅR								
Børne- og ungeforeninger og korps	1173	917	1014	910	865	754	21	- 36
Idræt	11120	12069	12588	11346	11176	10989	93	-1
Andre	2492	699	607	774	1128	1060	18	- 55
19 – 24 ÅR								
Børne- og ungeforeninger og korps	96	62	74	67	65	44	21	- 54
Idræt	1486	1560	1275	1236	1355	1104	93	- 26
Andre	325	257	224	243	271	277	18	- 15
25 ÅR OG ÆLDRE								
Børne- og ungeforeninger og korps	165	175	181	216	235	177	21	+ 7
Idræt	10690	11311	8488	9780	9415	8962	93	- 16
Andre	1134	948	763	706	774	685	18	- 40

Udvikling i folkeoplysende foreninger

Fra 2007 til 2016 faldt antallet af medlemmer i folkeoplysende foreninger (idrætsforeninger, korps og andre fritids- og kulturforeninger), og tilbagegangen var størst hos 19 til 24 årige.

- Efter en stigning i antallet af foreninger fra 2007 til 2010 er antallet af folkeoplysende foreninger faldet, så det i 2016 var 17 pct. lavere end i 2007.
- I samme periode faldt antallet af medlemmer i folkeoplysende foreninger med 16 pct.
- Foreningerne har mistet medlemmer i alle aldersgrupper, men især blandt de unge mellem 19 og 25 år.
- Både i børne- og ungeforeninger, idrætsforeninger og 'andre foreninger' - og i de fleste aktiviteter - er antallet af medlemmer gået ned.
- I både Næstved by og i oplandet til Næstved har der været en tilbagegang i antallet af medlemmer i folkeoplysende foreninger, men faldet er dobbelt så stort i

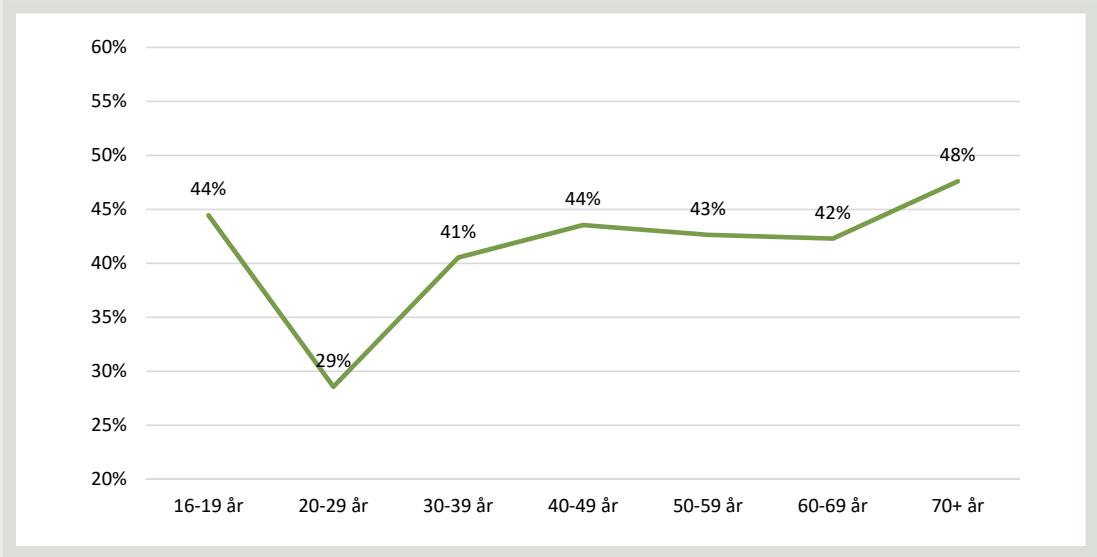

Næstved by som i oplandet. I aldersgruppen 19 til 24 år er tilbagegangen dog meget større i oplandet end i Næstved by.

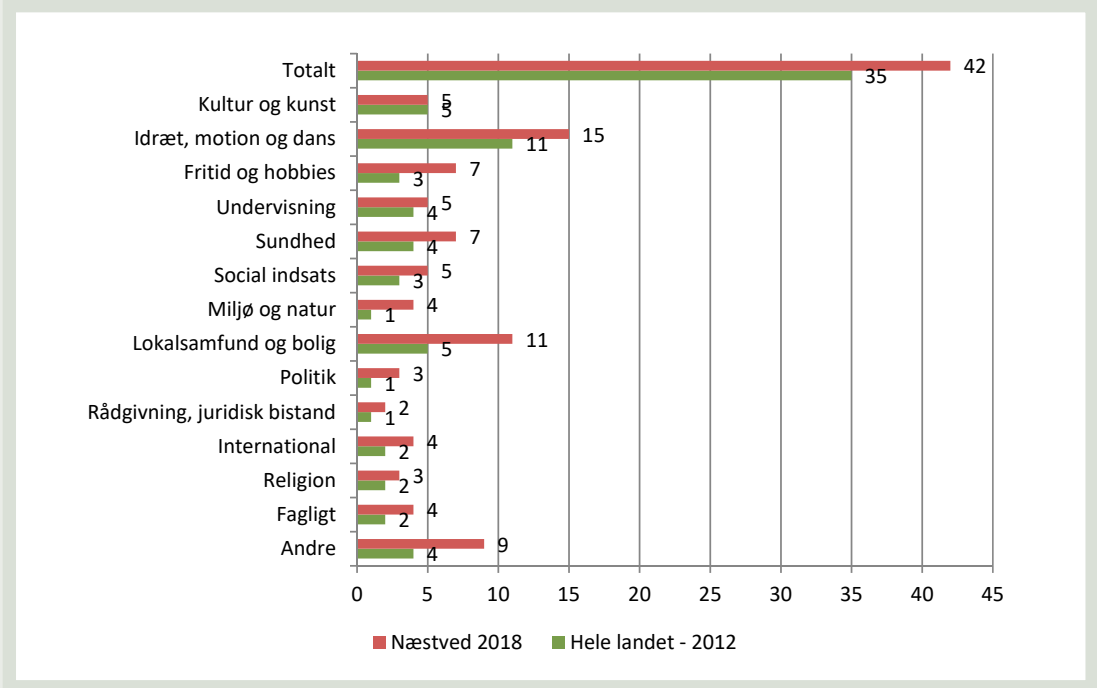
- Inden for både Næstved by og oplandet til Næstved er der store forskelle på medlemsudviklingen.
- Tilbagegangen i antallet af medlemmer hænger sammen med, at antallet af foreninger er faldet.
- Følgende forhold er undersøgt og kan ikke forklare medlemsfaldet i foreningerne:
 - Der har ikke været en tilbagegang i befolkningstallet i den samme periode.
 - Ændringer i den kommunale støtte eller adgang til faciliteter kan heller ikke forklare tilbagegangen.
 - Ændringer de seneste ti år i oplandet til Næstved by synes ikke at være gået ud over foreningerne, da medlemstilbagegangen er mindre i oplandet end i Næstved by. Dog kan den forholdsvis store tilbagegang i unge-gruppen i foreninger tilhørende oplandet måske tilskrives en fysisk og mental 'afvandring' fra landet blandt de unge.
 - Ændringerne kan heller ikke forklares med et fald i interessen for idræts-, fritids- og kulturaktiviteter.

Andelen af voksne, der har arbejdet frivilligt inden for det seneste år fordelt på aldersgrupper (pct.). N=1.796

Andelen af voksne i Næstved Kommune (2018), som udfører frivilligt arbejde på forskellige samfundsområder i sammenligning med hele landet (2012) (pct.).

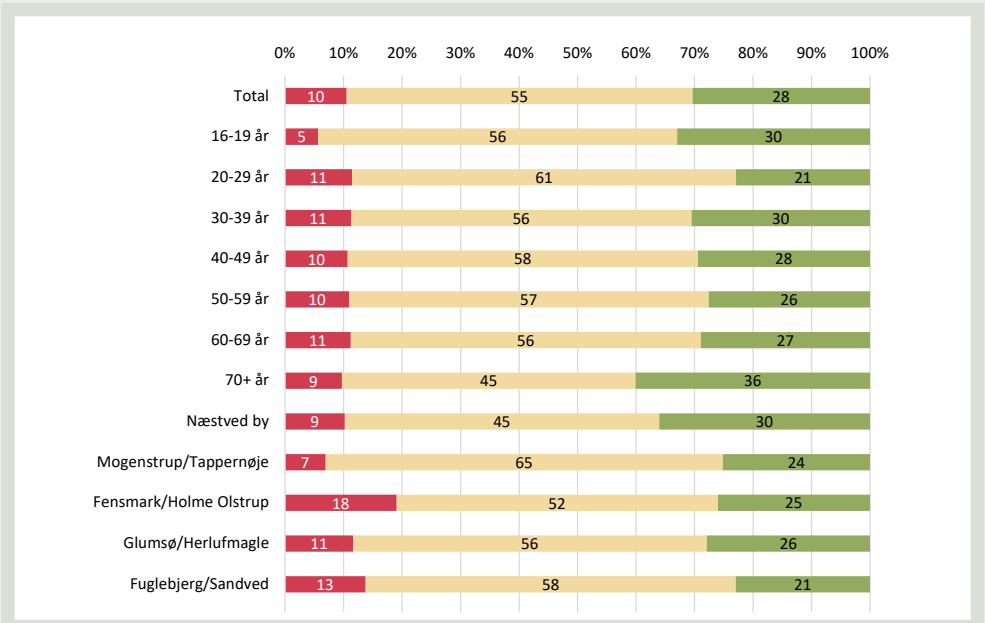
Deltagelse i frivilligt arbejde

Deltagelsen i frivilligt arbejde er lidt højere i Næstved Kommune end i landet som helhed.

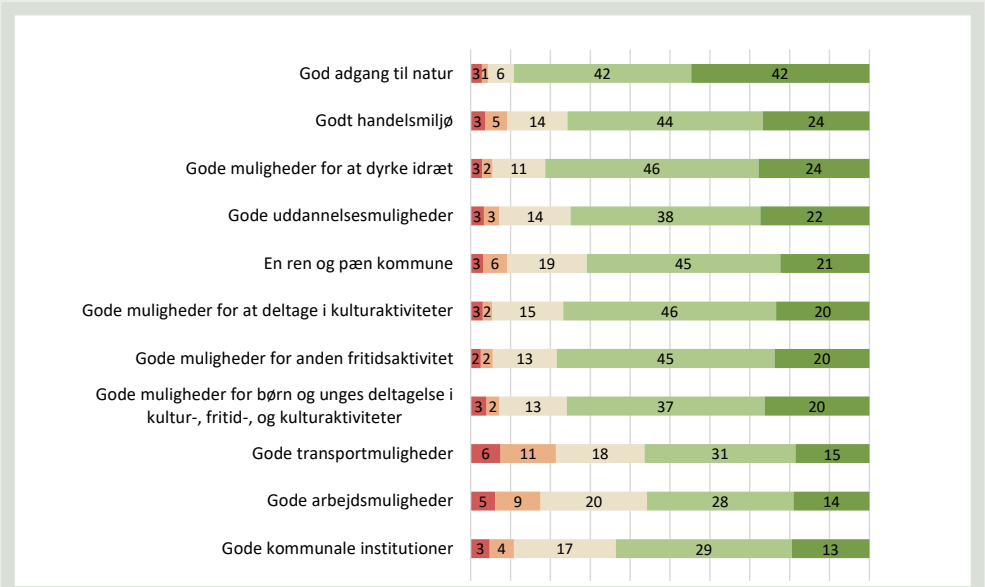
- 42 pct. af de voksne i Næstved Kommune har arbejdet frivilligt inden for det seneste år. Det er lidt højere, end landsdækkende undersøgelser har vist.
- Der er flest frivillige inden for idræt, dernæst inden for bolig og lokalsamfund, men ellers fordeler de frivillige sig på en række samfundsområder.
- Der er lidt flere mænd end kvinder, som arbejder frivilligt i Næstved Kommune.
- På tværs af lokalområderne er der ikke store udsving i andelen af frivillige.

Voksne borgeres tilfredshed med kommunens serviceniveau fordelt på alder og lokalområde.
N=1.783

Hvilke forhold tillægger de voksne betydning for, at Næstved kommune er et godt sted at bo.
N=1.783

Tilfredshed med Næstved Kommunes serviceniveau

Langt de fleste voksne i Næstved Kommune er meget tilfredse med kommunens serviceniveau, og tilfredsheden stiger med alderen.

- Lidt over en fjerdedel af de voksne i Næstved Kommune er i høj grad tilfredse med kommunens service. En noget mindre andel, hver tiende, er i høj grad utilfredse med servicen.
- Andelen af tilfredse voksne stiger med alderen.
- På tværs af lokalområderne er der små forskelle i andelen, som er tilfredse.
- Det er især adgangen til naturen, som de voksne tillægger stor betydning for, at det er en god kommune at bo i, men mulighederne for at gå til idræts-, fritids- og kulturaktiviteter tillægges også stor betydning.

TENDENSER OG PEJLEMÆRKER

Tendenser og pejlemærker for udviklingen af idræts-, fritids- og kulturlivet i Næstved Kommune

På tværs af de mange resultater peger undersøgelsen på seks tværgående tendenser samt ideer til nye politikker på området.

1. Trods væsentlige samfundsmæssige forandringer de seneste ti år er deltagelsen i idræts-, fritids- og kulturaktiviteter præget af en betydelig stabilitet og kontinuitet.
2. Der er større forskelle på såvel deltagelsesniveauet som deltagelsesmønsteret mellem forskellige lokalområder i Næstved Kommune end mellem kommunen og andre kommuner på Sjælland.
3. Fritids- og kulturlivet er præget af en stor mangfoldighed med et voksende antal 'interesser', som konkurrerer om børn, unge og voksnes – og kommunens – opmærksomhed, og som kommunen har svært ved at tilgodese.
4. Den kommunale fritids- og kulturpolitik har primært betydning for børn og unge, mens de kommunale indsatser og rammer har forholdsvis lille betydning for de fleste voksnes idræts-, fritids- og kulturinteresser – bortset fra de kommunalt anlagte cykelstier, vandrestier og adgangen til naturen, som har stor betydning for især de voksnes fritidsliv.
5. Det foreningsorganiserede fritids- og kulturliv er præget af en betydelig stabilitet og kontinuitet, men mister alligevel medlemmer i Næstved Kommune, og måske skal kommunen benytte andre politikker til at understøtte foreningerne og deres udvikling.
6. Meget fritids- og kulturliv foregår lokalt, hvor folk bor, især børnenes fritidsliv, men der er væsentlige forskelle på, hvor stærkt det lokale fritidsliv er. Det kunne den kommunale politik tage sigte på at styrke.

FRITIDSVANER I NÆSTVED KOMMUNE

Rapport om børn og voksnes deltagelse i idræts-, kultur- og fritidsaktiviteter

NÆSTVED

